

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

DECIZIE

cu privire la admiterea recursului declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza de contenciosului administrativ, intentată la acțiunea depusă de Sergiu Ostapenco împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, terț Casa teritorială de asigurări sociale Căușeni, cu privire la obligarea emiterii actului administrativ favorabil,

împotriva deciziei din 21 februarie 2024 a Curții de Apel Chișinău,

*(Dosarul nr. 3ra-651/24
PIGD 2-21145332-01-3ra-25072024)*

Examinarea superficială a cauzei de către instanța de apel și motivarea insuficientă a hotărârii privind legalitatea deciziei administrative contestate. Omisiunea de a analiza argumentele esențiale invocate de recurent în raport cu normele imperative și cadrul legal aplicabil.

Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, jud. V. Sîrbu
Curtea de Apel Chișinău, jud. V. Negru, I. Dutca, E. Palanciuc

10 septembrie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Oxana Parfeni,

Diana Stănilă, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. În data de 30 septembrie 2021, Sergiu Ostapenco a înaintat acțiune în contenciosul administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, terț Casa teritorială de asigurări sociale Căușeni prin care a solicitat.

- obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil cu privire la recalcularea pensiei pentru vechime în serviciu;

- achitarea pensiei neachitate începând cu data survenirii dreptului 15 decembrie 2006, luându-se în considerare certificatul eliberat de către Inspectoratul de Poliție Bender nr. 34/24-2/2591 din 23 iunie 2020.

2. În motivarea acțiunii Sergiu Ostapenco a invocat, că în data de 03 iulie 2018, a depus acțiune în instanța de judecată împotriva Casei teritoriale de asigurări sociale Căușeni și Casei Naționale de Asigurări Sociale, prin care a solicitat anularea deciziei de refuz nr. 1 din 05 iunie 2018, emisă de către Casa teritorială de asigurări sociale Căușeni și obligarea recalculării vechimii în muncă, în baza ordinului Ministerului Afacerilor Interne din 20 martie 2018 și Hotărârii Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994.

3. Prin hotărârea Judecătoriei Căușeni, sediul Central din 05 august 2019 s-a admis acțiunea, s-a anulat decizia de refuz nr. 1 din 05 iunie 2018, emisă de către Casa teritorială de asigurări sociale Căușeni, s-a obligat Casa teritorială de asigurări sociale Căușeni să recalculeze vechimea în muncă lui Sergiu Ostapenco, în baza ordinului ministrului MAI din 20 martie 2018 și Hotărârii Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994. Hotărârea Judecătoriei Căușeni, sediul Central din 05 august 2019 a rămas definitivă și irevocabilă în data de 20 septembrie 2020. Întrucât, prin decizia Curții de Apel Chișinău din 24 iunie 2020, a fost respins apelul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale și menținută hotărârea instanței de fond. Totodată, prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 09 septembrie 2020 s-a respins ca inadmisibil recursul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale.

4. Reclamantul a menționat că în motivarea hotărârilor sale, instanțele de judecată au constatat că Sergiu Ostapenco, începând cu 01 august 1994 până în data de 08 noiembrie 1999 și din data de 28 mai 2002 până în data de 09 septembrie 2002 a activat în subdiviziunile Ministerului Afacerilor Interne în calitate de polițist al izolatorului de detenție provizorie al CPS Căușeni al IPJ Tighina, entitate destinată pentru paza și escortarea persoanelor reținute și arestate. Astfel, în conformitate cu prevederile art. 33, alin. (2) din Legea

nr. 1036 din 17 decembrie 1996 cu privire la sistemul penitenciar, art. 13, lit. a), art. 14, lit. a), art. 44, art. 61, alin. (1) din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, pct. 7, lit. b), pct. 8, lit. a) și lit. d) din Hotărârea Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994 cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a îndemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului National Anticorupție și sistemului penitenciar, instanțele judecătorești au concluzionat că cererea de chemare în judecată este întemeiată, iar Sergiu Ostapenco urmează să beneficieze de calcularea vechimii în muncă cu avantaje pentru perioada nominalizată.

5. În acest context, Sergiu Ostapenco a notat, că începând cu 15 decembrie 2006 este beneficiar de pensie pentru vechime în muncă, în mărime de 50 %, stabilită de Ministerul Afacerilor Interne. Iar ținând cont de hotărârea Judecătoriei Căușeni, sediul Central din 05 august 2019, a formulat o cerere în adresa Casei teritoriale de asigurări sociale Căușeni, prin care a solicitat recalcularea pensiei. Însă, urmare a cererii sus indicate, prin răspunsul Casei teritoriale de asigurări sociale Căușeni nr. I01/15-2390 din 12 noiembrie 2020 i s-a comunicat despre faptul că instanța de judecată nu a obligat autoritatea de a-i recalcula pensia.

6. Reclamantul a relatat, că urmare a refuzului Casei teritoriale de asigurări sociale Căușeni, a înaintat o cerere prealabilă autorității publice ierarhic superioare, prin care a solicit Casei Naționale de Asigurări Sociale de a obliga autoritatea teritorială la recalcularea pensiei în temeiul hotărârilor judecătorești sus indicate.

7. Prin răspunsul din 01 septembrie 2021 nr. O-1518/21 Casa Națională de Asigurări Sociale a informat că urmare a examinării dosarului de pensionare, s-a constatat că în data de 24 aprilie 2021, Sergiu Ostapenco s-a adresat Casei teritoriale de asigurări sociale Căușeni cu o cerere de recalculare a pensiei în baza hotărârii Judecătoriei Căușeni, sediul Central din 05 august 2019, iar în 18 iunie 2021 prin decizia nr.11/2021/19240 s-a recalculat pensia pentru vechime în muncă. Iar astfel, începând cu data de 01 mai 2020 i s-a recalculat mărimea pensiei în cuantum de 68% din suma soldei de 2 940,83, cu stagiul de cotizare de 26 ani, 00 luni și 16 zile, actualizat prin toate indexările din 2007 până la moment.

8. Reclamantul a mai menționat că conform răspunsului Casa Națională de Asigurări Sociale, temeiul juridic în baza căruia s-a efectuat recalcularea pensiei este cererea înaintată în data de 22 aprilie 2021 și hotărârea Judecătoriei Căușeni, sediul Central din 05 august 2019, recalcularea pensiei a fost efectuată din data de 01 mai 2021, data de 1 a lunii următoare datei depunerii cererii.

9. În opinia lui Sergiu Ostapenco răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.O-1518/21 din 01 septembrie 2021 este ilegal și neîntemeiat.

10. În acest sens reclamantul a susținut că nu este de acord cu concluzia Casei Naționale de Asigurări Sociale, precum că recalcularea pensiei urmează a fi realizată din data la care Sergiu Ostapenco s-a adresat cu o cerere, fiind invocate în acest sens prevederile art. 51, alin. (2) din Legea nr. 1544/1993.

11. Sergiu Ostapenco a evidențiat că circumstanțele care modifică mărimea pensiei nu reprezintă cererea prealabilă a petiționarului, dar sunt reprezentate de acele elemente reale de fapt care au determinat ca petiționarul să beneficieze de acest drept. Iar ca rezultat, dreptul lui Sergiu Ostapenco de a beneficia de recalcularea pensiei, reprezintă faptul indexării eronate de către autoritatea publică, fapt pentru care a solicitat recalcularea pentru toată perioada.

12. Cât privește cel de-al doilea argument al autorității publice, cu referire la prevederile art.51 alin.(2) din Legea nr. 1544/1993, reclamantul a considerat că autoritatea publică în mod abuziv a interpretat eronat legea în detrimentul reclamantului, invocând faptul achitării doar pentru 12 luni precedente, având în vedere simplul fapt că aceasta nici nu a dispus a proceda în temeiul acestei norme și de a aplica acest procedeu de recalculare pentru 12 luni. Mai mult ca atât, norma citată nu este una aplicabilă prezentei cauze, având în vedere faptul că, reclamantului urma să i se recalculeze cuantumul pensiei din data în care acesta a beneficiat de acest drept.

13. Totodată, reclamantul a remarcat, că jurisprudența Curții Supreme de Justiție, în materie, demonstrează cu certitudine existența unei probleme sistemice în partea ce ține de egalitatea de tratament a persoanelor cu drept de pensionare în raport cu autoritatea publică împuternicită cu atribuțiile de recalculare și stabilire a cuantumului pensiei. Or, asigurarea stabilității financiare implică, nu doar obligația de a menține dreptul la pensia de serviciu, ci și pe aceea de a nu suprima în mod nejustificat cuantumul acestui drept. Iar statul este obligat să asigure stabilitatea financiară a cetățenilor, ca o componentă a principiului constituțional al echității, este în mod flagrant încălcată prin instituirea taxei pentru veniturile din pensii și indemnizații pentru limită de vârstă, taxă care este de natură să genereze, sub aparența unei măsuri fiscale, o suprimare a drepturilor angajaților pensionați, stabilite în baza legii, și împovărarea excesivă a lor, fără ca ulterior să beneficieze de dreptul la recalcularea pensiei.

POZIȚIA INSTANȚEI DE FOND

14. Prin hotărârea din 22 februarie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani s-a admis acțiunea înaintată de către Sergiu Ostapenco, s-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale în condițiile legii să emită act administrativ individual favorabil prin care să dispună recalcularea pensiei pentru vechime în serviciu lui Sergiu Ostapenco, cu achitarea pensiei neachitate, începând cu data survenirii dreptului – 15 decembrie 2006,

luându-se în considerare certificatul eliberat de către Inspectoratul de Poliție Bender nr. 34/24-2/2591 din 23 iunie 2020. (f.d. 71,78-88)

15. Hotărârea instanței de fond a fost contestată cu apel de către Casa Națională de Asigurări Sociale în termen la 15 martie 2023, iar în data de 26 iunie 2023 a prezentat apel motivat. (f.d. 77,94-95)

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

16. Curtea de Apel Chișinău prin decizia din data de 21 februarie 2024 a respins apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva hotărârii din 22 februarie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani. (f.d. 116,117-131)

17. Instanța de apel, în temeiul art.54 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544 din 23 iunie 1993, a concluzionat că cererea de chemare în judecată este întemeiată, deoarece eroarea organului cu atribuții de stabilire și calculare a pensiei a condus la situația în care lui Sergiu Ostapenco, începând cu data stabilirii pensiei și până în prezent, i-a fost achitată o pensie mai mică, eroare ce urma a fi corectată de către Casa Națională de Asigurări Sociale odată cu executarea hotărârii Judecătoriei Căușeni, sediul Central din 05 august 2019.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

18. În data de 22 aprilie 2024 a depus recurs Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva deciziei instanței de apel, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel, cu pronunțarea unei noi decizii. (f.d.139-140)

19. În motivarea recursului Casa Națională de Asigurări Sociale a invocat dezacordul cu soluția adoptată, menționând că instanța de apel nu a analizat multilateral actele normative și legislația în vigoare ce reglementează astfel de litigii, precum și nu au fost dovedite circumstanțele considerate de instanța de fond și instanța de apel ca fiind stabilite.

20. Autoritatea publică recurentă a menționat că lui Sergiu Ostapenco începând cu data de 01 mai 2020 i s-a recalculat mărimea pensiei în cuantum de 68 % din suma solidei de 2 940,83 lei cu vechimea în muncă totală de 26 ani actualizat prin toate indexările din 2007 până în prezent.

21. Temei juridic în baza căruia a fost efectuată recalcularea pensiei este cererea lui Sergiu Ostapenco din 22 aprilie 2021, respectiv recalcularea pensiei a fost efectuată pentru 12 luni anterioare datei depunerii cererii de la 01 mai 2020, dar nu mai mult de 12 luni de la această dată.

22. Casa Națională de Asigurări Sociale a susținut că atât instanța de fond cât și instanța de apel au apreciat defectuos și arbitrar probele.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

23.Art. 22, alin. (1) din Codul administrativ prevede următoarele:

„Autoritățile publice și instanțele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul și volumul cercetărilor și nu sunt legate nici de expunerile participanților, nici de cererile lor de reclamare a probelor.”

24. Art. 193 alin. (3) și (3¹) din Codul administrativ stabilește că:

„Curtea Supremă de Justiție examinează acțiunile în contencios administrativ și cererile de recurs în complete din 3 judecători. În scopul uniformizării practicii judecătorești, completul din 3 judecători poate decide, prin vot unanim, că recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 5 judecători, iar completul din 5 judecători poate decide, prin vot unanim, că recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 9 judecători.”

25. Art. 194 alin. (2) din Codul administrativ prevede că:

„În procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.”

26. Art. 195 din Codul administrativ reglementează următoarele:

„Procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169–171.”

27. Art. 219, alin. (1) din Codul administrativ prevede că:

„Instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți.”

28. Art. 244 alin. (1) din Codul administrativ prevede următoarele:

„Hotărârile curții de apel că instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs. Pentru procedura de recurs se aplică corespunzător prevederile cap. III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.”

29. Art. 244, alin. (2) coroborat cu art. 231, alin. (2) din Codul administrativ, reglementează că:

„Pentru procedura de recurs se aplică corespunzător prevederile cap. III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva. Pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.”

30. Art. 245 din Codul administrativ prevede următoarele:

„Recursul se depune la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni de la pronunțarea hotărârii sau a deciziei motivate, dacă legea nu stabilește un alt termen.”

31. Art. 247 din Codul administrativ prevede că:

„Recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces, cu excepția recursului în care se invocă întemeiat art. 245¹ alin. (1) lit. b) și d). Completul poate decide și în alte cazuri invitarea participanților în ședință pentru a se pronunța cu privire la recursul considerat admisibil.”

32. Art. 248 alin. (1) lit. d) din Codul administrativ statuează că:

„În urma examinării recursului, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: admite recursul, casează integral decizia instanței de apel și trimite cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.”

33. Art. 1 din Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, stabilește că:

„Militarii care îndeplinesc serviciu prin contract, persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri beneficiază de dreptul la pensie viageră pentru vechime în muncă, dacă au vechimea respectivă în serviciu militar și în organele afacerilor interne.

Militarii, persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri care au devenit persoane cu dizabilități în condițiile prezentei legi au dreptul la pensie de dizabilitate.

Famiile militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și ale funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri decedate sau căzute la datorie au dreptul la pensie în cazul pierderii întreținătorului.”

34. Art. 7 din Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 stabilește că:

„Militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, familiilor lor care au concomitent dreptul la diferite pensii de stat li se stabilește o singură pensie, la alegerea lor.”

35. Art. 13, lit. a) din Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 prevede că:

„Dreptul la pensie pentru vechime în serviciu îl au militarii care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri care la 1 iulie 2011 au o vechime în serviciu de cel puțin 20 de ani.”

36. Art. 48 din Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 statuează că:

„Pensiile militarilor în termen, ale militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, ale persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, ale funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, ale ofițerilor de protecție și colaboratorilor organelor securității statului, Centrului Național Anticorupție și ale membrilor familiilor acestora se stabilesc de către Casa Națională de Asigurări Sociale, în modul stabilit de Guvern.”

37. Art. 51 din Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 stabilește că:

„În cazul apariției unor circumstanțe care implică modificarea mărimilor pensiilor stabilite pentru militarii în termen și familiile acestora, recalcularea pensiilor se efectuează în termenele stabilite de Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii.

Recalcularea pensiilor pentru militarii care au îndeplinit serviciu prin contract, pentru persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și pentru funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației

penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri și pentru familiile acestora se efectuează de la data de 1 a lunii următoare celei în care au survenit circumstanțele ce cauzează modificarea mărimii pensiei. Totodată, dacă pensionarul beneficiază de dreptul la majorarea pensiei, diferența de pensie i se poate plăti doar pentru 12 luni trecute.”

38. Art. 54 din Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 stabilește că:

„Suma pensiei calculată pentru pensionarii din rândurile militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și ale funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și pentru familiile acestora și nesolicitată la timp se plătește pentru perioada precedentă, însă cel mult pentru 3 ani premergători datei solicitării pensiei. Sumele pensiei neprimite la timp din vina organelor care au stabilit sau care plătesc pensia se plătesc pentru perioada precedentă fără limite în timp.”

39. Art. 61 alin. (1) din Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 reglementează că:

„Recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare. Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi.”

ASPECTE DE PROCEDURĂ

40. Referitor la termenul de declarare a recursului, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că, decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată public la 21 februarie 2024. Conform extrasului din poșta electronică a Curții de Apel Chișinău, decizia motivată a fost notificată participanților la proces, prin intermediul poștei electronice, la 18 iunie 2024. (f.d.135)

Recursul motivat a fost depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale la 22 aprilie 2024. (f.d.139-140)

În asemenea circumstanțe completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că, în speță, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal.

41. În data de 25 iulie 2025 Curtea Supremă de Justiție a expediat copia recursului în adresa intimatului Sergiu Ostapenco prin intermediul oficiului poștal și reprezentantului acesta avocatului Alina Valah, prin intermediu poștei electronice. (f.d.143)

42. Potrivit adeverinței poștale din data de 19 august 2024 trimiterea poștală destinată lui Sergiu Ostapenco a fost returnată instanței de recurs cu mențiunea „nereclamat”. (f.d.144)

43. În speță, completul de judecată nu a considerat oportun de a cita participanții la proces și reprezentanții acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în recurs, deoarece criticele autorității

recurente au fost expuse cu suficientă claritate, iar intimatul și reprezentantul acestuia nu au depus diligență și nu au prezentat instanței de recurs opinia asupra recursului înaintat de către Casa Națională de Asigurări Sociale.

MOTIVAREA INSTANȚEI

44. Studiind materialele dosarului, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale întemeiat și care urmează a fi admis, cu casarea deciziei instanței de apel și remiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel.

45. Completul de judecată consideră imperioase dezideratele Curții Europene a Drepturilor Omului reținute în cauza Zubac v. Croația (hotărârea din 05 aprilie 2018) potrivit cărora, din moment ce preeminența dreptului constituie un principiu fundamental al democrației și al Convenției, nu putea exista nicio așteptare, în baza Convenției sau de altă natură, potrivit căreia Curtea Supremă trebuia să ignore sau să nu aibă în vedere nereguli procedurale evidente.

46. Recapitulând esența litigiului, în scopul verificării aplicării corecte a dreptului material și procedural, instanța de recurs reține starea de fapt constatată de instanțe și confirmată de părți.

Astfel, probatoriul acumulat la materialele dosarului, precum și din dosarul administrativ rezultă că, începând cu data de 15 decembrie 2006 Sergiu Ostapenco este beneficiar de pensie pentru vechime în muncă calculată de 20 ani. (f.d.1 dosarul administrativ)

În data de 07 mai 2018 Sergiu Ostapenco s-a adresat Casei teritoriale de asigurări sociale Căușeni cu cerere privind recalcularea pensiei. Organul social, prin decizia nr. 1 din 05 iunie 2018, a refuzat în recalcularea pensiei deoarece dreptul la pensie apare o singură dată după eliberarea din serviciu, Legea nu prevede stabilirea repetată a dreptului la pensie după o eventuală reangajare în serviciu militar. (f.d.14 dosarul administrativ)

Deoarece a primit refuzul, la 03 iulie 2018, Sergiu Ostapenco a depus acțiune în instanța de judecată împotriva Casei teritoriale de asigurări sociale Căușeni și Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin hotărârea Judecătorei Căușeni, sediul Central din 05 august 2019, menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 24 iunie 2020, s-a admis acțiunea, s-a anulat decizia de refuz nr. 1 din 05 iunie 2018, emisă de către Casa teritorială de asigurări sociale Căușeni, s-a obligat Casa teritorială de asigurări sociale Căușeni să recalculeze vechimea în muncă lui Sergiu Ostapenco, în baza ordinului MAI din 20 martie 2018 și Hotărârii Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994. (f.d.17-27 dosarul administrativ)

Prin decizia nr.11/2021/19240 din 18 iunie 202 Casa teritorială de asigurări sociale Căușeni a recalculat pensia pentru vechime în muncă lui Sergiu Ostapenco, începând cu data de 01 mai 2020, în cuantum de 68% din suma soldei de 2 940,83, cu stagiul de cotizare de 26 ani, 00 luni și 16 zile,

actualizat prin toate indexările din 2007 până la moment. (f.d.35 dosarul administrativ)

47. Sergiu Ostapenco prin prezenta acțiune a solicitat obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să emită actul administrativ individual favorabil cu privire la recalcularea pensiei pentru vechime în serviciu și achitarea pensiei neachitate, începând cu data survenirii dreptului 15 decembrie 2006, luându-se în considerare certificatul eliberat de către Inspectoratul de Poliție Bender nr. 34/24-2/2591 din 23 iunie 2020.

48. Fiind investită cu examinarea cauzei Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, prin hotărârea din 22 februarie 2023, a admis integral acțiunea lui Sergiu Ostapenco.

49. Judecând cauza în ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău prin decizia din data de 21 februarie 2024 a respins apelul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale, a menținut hotărârea din data de 22 februarie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

50. Cercetând materialele administrate instanța de recurs constată că instanțele de judecată ierarhic inferioare au obligat Casa Națională de Asigurări Sociale în condițiile legii să emită act administrativ individual favorabil prin care să dispună recalcularea pensiei pentru vechime în serviciu lui Sergiu Ostapenco, cu achitarea pensiei neachitate, începând cu data survenirii dreptului – 15 decembrie 2006, luându-se în considerare certificatul eliberat de către Inspectoratul de Poliție Bender nr. 34/24-2/2591 din 23 iunie 2020.

51. Astfel, analizând motivele soluției supuse criticii în recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, completul de judecată ajunge la concluzia că decizia instanței de apel nu poate fi menținută din cauza deficiențelor în motivare. Or, instanța de apel nu a furnizat o motivare adecvată și clară cu privire la obligația Casei Naționale de Asigurări Sociale de a-i achita lui Sergiu Ostapenco pensia neachitată, începând cu data survenirii dreptului – 15 decembrie 2006, luându-se în considerare certificatul eliberat de către Inspectoratul de Poliție Bender nr. 34/24-2/2591 din 23 iunie 2020.

52. Însă, în ciuda concluziilor favorabile aduse de prima instanță și instanța de apel în privința cererii reclamantului de a recalcula și achita pensia începând cu data survenirii dreptului – 15 decembrie 2006, instanța de recurs a constatat că hotărârile acestora nu au abordat în mod corespunzător aspectul vădit al responsabilității organului de asigurări sociale care stabilește sau plătește pensia.

53. Aceste concluzii nu aduc în discuție responsabilitatea Casei Naționale de Asigurări Sociale pentru neplata pensiei cu înlesniri, începând cu data survenirii dreptului, luându-se în considerare certificatul eliberat de către Inspectoratul de Poliție Bender nr. 34/24-2/2591 din 23 iunie 2020. Or, conform legislației, suma pensiei calculate și neachitate la timp trebuie

acordată pentru perioada precedentă, dar nu pentru mai mult de trei ani înainte de data solicitării pensiei.

54. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atrage atenția asupra faptului că decizia instanței de apel creează o impresie rezonabilă de superficialitate, or, instanța de apel nu a analizat în ce măsură recalcularea dispusă respectă limitele prevăzute de lege, în special art. 54 și art. 61 din Legea nr.1544-XII din 23 iunie 1993, care reglementează perioada pentru care poate fi efectuată recalcularea pensiei.

55. Potrivit art. 54 și art. 61 din Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, recalcularea pensiei poate fi efectuată doar în anumite condiții: dacă Casa Națională de Asigurări Sociale este vinovată de neacordarea recalculării, pensia poate fi achitată pentru întreaga perioadă restantă, fără limită temporală; dacă refuzul recalculării s-a bazat pe o interpretare juridică a legislației și nu pe o inacțiune nejustificată a Casei Naționale de Asigurări Sociale, recalcularea poate fi aplicată doar pentru 12 luni anterioare solicitării.

56. Însă, în esență, instanța de apel nu a analizat dacă refuzul recalculării de către Casa Națională de Asigurări Sociale a fost determinat de o eroare administrativă sau de aplicarea unei norme legale. Această distincție este esențială pentru stabilirea întinderii obligației Casei Naționale de Asigurări Sociale și pentru aplicarea corectă a prevederilor legale.

57. Astfel, instanțele de judecată nu au motivat aspectul menționat, iar aceasta poate ridica întrebări cu privire la motivele acestei decizii. În lipsa unei motivări clare, există incertitudini în ceea ce privește raționamentul instanței și modul în care a fost aplicată legea în acest caz.

58. De asemenea, conform prevederii art. 61 din Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, din prezenta decizie, recalcularea pensiilor se face pe baza documentelor disponibile la momentul recalculării în organele de pensionare. Dacă reclamantul prezintă ulterior acte suplimentare care ar putea majora pensia, recalcularea se va face pentru perioada precedentă, dar nu pentru mai mult de 12 luni de la depunerea acestor acte și nu înainte de data punerii în aplicare a legii relevante.

59. Completul de judecată menționează că existența unei norme care exclude dreptul de a beneficia de anumite plăți, nu poate fi interpretată ca o vină pe care o poartă organul de asigurări sociale care stabilește sau plătește pensia.

60. Deci, la caz instanțele de judecată nu au motivat în niciun fel concluzia de a recalcula și încasa pensia neachitată lui Sergiu Ostapenco, începând cu data survenirii dreptului – 15 decembrie 2006, luându-se în considerare certificatul eliberat de către Inspectoratul de Poliție Bender nr. 34/24-2/2591 din 23 iunie 2020, situația în care normele citate supra prevăd o perioadă de cel mult 3 ani sau o perioadă de 12 luni. Prin urmare, este esențial ca instanța să examineze responsabilitatea organului de asigurări

sociale în ceea ce privește neplata pensiei pentru perioada menționată de Sergiu Ostapenco.

61. În cazul din speță, instanța de apel a dispus recalcularea pensiei pentru întreaga perioadă începând cu 15 decembrie 2006, fără a verifica dacă această aplicare retroactivă este justificată de culpa Casei Naționale de Asigurări Sociale. O astfel de analiză este necesară pentru respectarea principiului legalității și pentru determinarea corectă a drepturilor reclamantului. În lipsa acestei analize, soluția instanței de apel nu poate fi menținută, fiind necesară casarea deciziei și rejudecarea cauzei.

62. În conexiunea circumstanțelor expuse cu normele legale citate anterior, instanța de recurs ajunge la concluzia că soluția adoptată de către instanța de apel este nemotivată, deoarece nu a stabilit dacă Casa Națională de Asigurări Sociale este vinovată de neacordarea recalculării, dacă refuzul recalculării s-a bazat pe o interpretare juridică a legislației și nu pe o inacțiune nejustificată a Casei Naționale de Asigurări Sociale, precum și perioada pentru care urmează a fi efectuată recalcularea pensiei.

63. În context instanța de recurs remarcă că dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, prezumă dreptul la o hotărâre motivată. Motivarea este o parte a hotărârii în care instanța judecătorească în mod obligatoriu își expune concluziile formulate în privința cauzei deferite spre soluționare.

Conform unei jurisprudențe constante degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărâri asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și, argumentelor invocate de către părți întru admiterea sau respingerea acestora (cauza Garcia Ruiz vs. Spania, hotărârea din 21 ianuarie 1999).

Se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți, ceea ce, în speță, lipsește. Or, principiul procesului echitabil reclamă că hotărârea să fie motivată, justițiabilul având posibilitatea să cunoască motivele care l-au făcut pe judecător să adopte una sau altă soluție și să le conteste dacă sistemul prevedea o cale de atac împotriva acestei hotărâri, lipsa motivării unei decizii judiciare, pune în pericol dreptul la un proces echitabil (cauza Kaufman vs. Belgia, 1986).

Astfel, instanțele judecătorești sunt obligate să-și motiveze soluțiile și concluziile, să furnizeze toate răspunsurile la întrebările care sunt pertinente pentru rezultatul procesului și necesită un răspuns special în hotărâre. În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins,

acest fapt se va considera o încălcare a art. 6§1 din CEDO (cauza Hiro Balani vs. Spania, 1994).

Corelând prevederile legale procedurale naționale cu jurisprudența CtEDO referitor la obligația instanțelor naționale de a-și motiva soluțiile, instanța de recurs conchide că circumstanțele expuse anterior denotă că instanța de apel nu și-a îndeplinit obligațiile. Iar aceasta nu poate echivala decât cu încălcarea dreptului la un proces echitabil al recurenteii, inclusiv dreptul de acces liber la justiție în raport cu obligația instanței de „a auzi” justițiabilii, garantat de art. 20 din Constituție și art. 6 § 1 din Convenție.

64. Având în vedere deficiențele constatate, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție conchide că soluția instanței de apel nu poate fi menținută, fiind necesară o rejudecare a cauzei, or, constatările instanței de apel nu conțin o argumentare clară, bazată pe suportul probator existent la materialele cauze, din care să rezulte procesul deliberării și adoptării soluției emise, astfel încât instanța de recurs este în dificultate de a exercita controlul judiciar asupra unei asemenea soluții și să verifice temeinicia și legalitatea soluției adoptate.

65. Totodată, instanța de recurs menționează că jurisprudența Curții Supreme de Justiție la acest capitol este uniformă și suficient de vastă și anume în ceea ce vizează obligația instanțelor de judecată la examinarea litigiilor ce vizează asigurarea socială (pensiile) în temeiul Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr. 1544-XII din 23 iunie 1993.

66. Dat fiind faptul că instanța de apel a emis o decizie prematură, dictată de neelucidarea tuturor circumstanțelor pertinente speței, iar lichidarea acestor lacune în cadrul procedurii de examinare în recurs nu este posibilă, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează necesitatea admiterii recursului depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale și casării deciziei din 21 februarie 2024 a Curții de Apel Chișinău, cu restituirea cauzei spre rejudecare în aceeași instanță.

67. Subsecvent, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră oportun de a menționa că prin prisma art. III alin.(1) – (2), pct.1) din Legea Nr. 135 din 13 iunie 2024 pentru modificarea unor acte normative (revizuirea hărții judiciare), Curtea de Apel Chișinău s-a redenumit în Curtea de Apel Centru.

68. Ținând cont de cele expuse și în temeiul art. 248, alin. (1), lit. d) din Codul administrativ

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale.

Casează integral decizia din 21 februarie 2024 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în cauza de contenciosului administrativ, intentată la

acțiunea depusă de Sergiu Ostapenco împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, terț Casa teritorială de asigurări sociale Căușeni, cu privire la obligarea emiterii actului administrativ favorabil, cu remiterea cauzei la rejudecare la Curtea de Apel Centru, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Diana Stănilă